

1972 ~ 1973

Kálmán Imre

GIGÁNYPRÍMÁS

KATONA JÓZSEF SZINHÁZ
KECSKEMÉT

Kálmán Imre

CIGÁNYPRÍMÁS

Operett 3 felvonásban

Szövegét Grünbaum és Eilhelm könyvének felhasználásával

írta: Szedő Lajos. Versek: Harsányi Zsolt és Szedő Lajos

Karmester: *Németh László*

Szereplők:

36. Rác Pali, a cigányprímás	<i>Sárosi Gábor</i>
Laci, a fia	<i>Györgyi József</i>
Sári, a lánya	<i>Ribár Éva</i>
Juliska, a neveltlánya	<i>Magyar Mária</i>
Csucsuj, klarinétos	<i>Sas József</i>
36. Paul, Bohémia királya	<i>Torma István</i>
Colette de Commerce grófnő	<i>Balogh Rózsa</i>
Gaston, a fia	<i>ifj. Tatár Endre</i>
Etikette márkí, szertartásmester	<i>Szalma Sándor</i>
Kadó úr	<i>Budai László</i>
Klári	<i>Lukács Katalin</i>
Öreg cigány	<i>Mózes István</i>
Táncosnő	<i>Zilahy Kati</i>
Lakáj	<i>Horváth József</i>

Szólót táncolnak: *Boross István, Zilahy Kati, Wágner Péter*

Cigányok, rajkók, udvarhölgyek, urak, táncosok, táncosnők

Díszlettervező: *Varga Mátyás*

Koreográfus: *Somoss Zsuzsa m. v.*

Kossuth-díjas

Jelmeztervező: *Poós Éva*

Rendező: *OROSZ GYÖRGY m. v.*

Jászai-díjas

A rendező munkatársa: *Török Sarolta*

KÁLMÁN
IMRE

A CIGÁNYPRÍMÁSTÓL – A VILÁGSIKERIG

Budapest, kilencszázas évek eleje. A „Sternberg Hangszerkirály” néven hirdető Rákóczi úti híres hangszerkereskedés főnöki irodájában sápadt arcú ifjú áll a hangszerkirály íróasztala előtt. Joghallgató, aki éjszakai címírást vállal otthonra. Sternberg úr potom pénzt, egy koronát, fizet ezer borítékért és feltételei vannak... „Figyelmeztetem, fiatalember; nálam nem elegendő, ha csak olvashatóan írja a címeket! Az én cégjelzéses borítékjaimon kaligrafálni kell, valósággal rajzolni! Cégem országos híré, s a hírnév sok mindenre kötelez...” „Igyekezni fogok, főnök úr!...” „Na, jól van, akkor megpróbálhatjuk... izé... hogy is hívják magát, barátom?...” Kálmán Imre.

A fiatalembernek állandóan sürgős szüksége volt pénzre. Jogásznak készült, de zeneszerzést is hallgatott a Zeneakadémián, a kétszeres tandíj, s a könyvek méregdrágák, elszegényedett családját is támogatni kellett, diákok korrepetálásával, címírással kaparta össze a pénzt. Nehéz ifjúsága volt.

Így kezdődött

Ezerkilencszázöt. A fiatal, kezdő zeneszerző a New York kávéházban dolgozik. Kottapapír, ceruza, radír előtte a márványasztalon. Kis imbiszt rendel vacsorára... „Nem lesz sok, Kálmán úr?” — kérdezte gondterhelt arccal Gyula, a közismert irodalmi főpincér, aki persze nem a felvágott szeleteket sokallta, hanem a felgyülemlett adósságot... „Premier után mindent kiegyenlíték Gyulám, addig is a világ legnagyobb borralalóját adom... Idehallgasson! Elfütyülöm magának Mogyoróssy önkéntes dalát az operettemből. Világsiker lesz...” Gyulában is volt humorérzék, lehajolt az asztalhoz és Kálmán Imre halkan elfütyülte... „A kis Juliska azt kívánja tudni módfelett...”

1908. február huszonkettedikén mutatta be a Vígszínház óriási sikerrel a „Tatárjárást”. A második felvonás után tizenötször tapsolták lámpák elé a zeneszerzőt, s az első ötven előadásra két nap alatt minden jegy elkelt, holott a Király Színházban egyidejűleg mutatták be Leo Fall „Varázskeringő”-jét, amely miatt Beöthy igazgató visszautasította az ismeretlen Kálmánt. Egy esztendő múlva a „Theater an der Wien”-ben került színre a „Herbstmanöver”. A bécsi kritika duzzogva megállapította, hogy ebben az operetben minden túlságosan magyar... a muzsika, a környezet, a légkör, a szereplők karaktere... ami igaz volt, Kálmán muzsikája valóban eltért a bécsi operettszabványtól, a szentimentális keringőmámortól, de megnyerte az első csatát, s Mogyoróssy önkéntes meg Lőrentey főhadnagy magyar dalai rövidesen elhangzottak Moszkva, Berlin, Párizs, London, New York színpadain is. Ezzel kezdődött a Kálmán-operettek csodálatos pályafutása.

Bécs, Sacher...

A harmincas években ismerkedtem meg Bécsben Kálmán Imrével, aki akkor már régen világhírű zeneszerző volt, s Lehár Ferencsel együtt korlátlan úr volt a nemzetközi operettszínpadon. Bécs előkelő kertvárosában, a Cottage-ban állott a pazar Kálmán-villa, itt kerestem fel először. Egy külföldi lap részére kellett meginterjúvolnom abból az alkalomból, hogy a világon akkor játszották ötvenezredszer a „Csárdáskirálynő”-t. (Érdeemes megemlíteni, hogy egy 1945-ös statisztika szerint addig összesen hetvenötezerszer került színre a Csárdáskirálynő, a század leg többbet játszott operettje.)

(Andor Leon 1946-ban, Bécsben megjelent cikke.)

OROSZ GYÖRGY m. v.

a Miskolci Nemzeti Színház főrendezője

Amikor gyermekkoromban megkérdezték, mi szeretnék lenni, azt válaszoltam: vendég. Most teljesült ez a régi kívánságom. Vendégnek lenni jó dolog, még akkor is, ha közben dolgozni kell. A rendezés számomra különben sem munka, hanem élvezet, játék, szenvedély, s az egyetlen elképzelhető életforma. Akinek a munkája egyben legfőbb passziója, boldog és szerencsés ember. Én annak érzem magam, mert idestova húsz éve azt csinálhatom, amit legjobban szeretek: rendezek. Ez alatt az idő alatt a Miskolci Nemzeti Színház tagjaként közel száz darabot állítottam színpadra. Valamennyi prózai és zenés műfajt végigpróbáltam, pehelykönnyű bohózatától a nehéz veretű tragédiáig — modern zenés játéktól a klaszikus operettig, sőt, operáig. Mindegyiket egyforma kedvvel, ambícióval csinálom és mindig azt szeretem legjobban, amivel éppen foglalkozom.

Az operett egyébként is szívügyem — nem múlhat el évad, hogy legalább egyet ne rendezzek —, mert hiszem, hogy ezt a sokak által lenéztet, elparentált „öreg” műfajt lehet ma is frissen, élvezetesen tálni. A sokszor butácska cselekménybe, egysíkú szerepekbe életet képes lehelni a rendezői lelemény, a karmesteri intuíció és a színészi alakítás varázsos ereje. Az igazán jó operett értékes, szép zenéje miatt megérdemli ezt a többletmunkát.

A CIGÁNYPRÍMÁS ilyen darab, és mindazok, akik létrehoztuk most ezt az előadást, igyekeztünk legjobb tudásunk szerint énekben, táncban, játéokban és látványban egyaránt élvezetes, emlékezetes élményt szerezni kedves nézőinknek.

A KIRÁLY SZÍNHÁZ

FEDÁK SÁRI — JULISKA

BEMUTATÓJA 1913-BAN

JULISKA ÉS GÁBOR:
FEDÁK S.—RÁTKAI M.

36. RÁCZ PALI:
NYÁRAI ANTAL

BEMUTAT

MAGYAR MÁRIA

KOZUNK

IFJ. TATÁR ENDRE

GYÖRGYFI JÓZSEF

RIBÁR
ÉVA

SAS
JÓZSEF

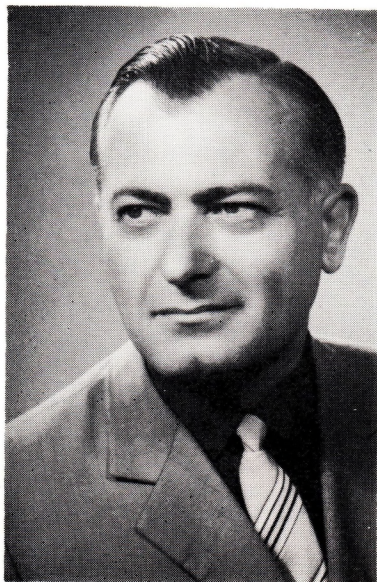
TORMA
ISTVÁN

BALOGH
RÓZSA

SZALMA
SÁNDOR

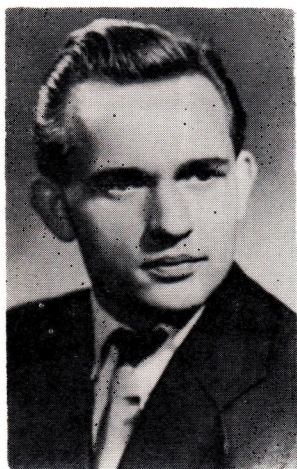
BUDAI
LÁSZLÓ

SZÓLÓ- TÁNCOSAINK

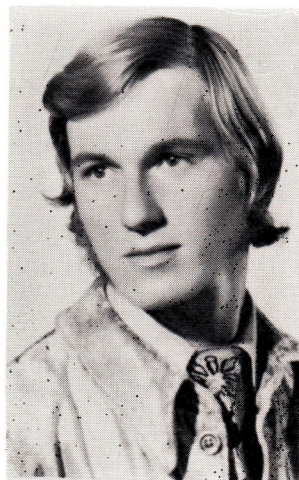

ZILAHY KATI

BOROSS ISTVÁN

WÁGNER PÉTER

KOREOGRÁFUS

SOMOSS ZSUZSA m. v.

KARMESTER

NÉMETH LÁSZLÓ

Stradivári dal

Mi a jobb, vagy mi a szebb, hegedű vagy asszony
Melyikért rejt hevesebb dobogást a plasztron
Hegedűm a szeretőm, nagyon értjük egymást
De ha nő jön epedőn, belebotlom meglásd.
Csak az a jó a hegedűben, hogy egyébként csendes
Míg ha az asszonyt leteszed, hát csúnya lármát rendez.

„Szól a nóta, csend a vége,
Ám a nőnél fuccs a béke.”
„Szól a nóta, csend a vége,
Ám a nőnél fuccs a béke.”

Refr.

Az ócska Stradivári egy árva szót se szól
De hogyha játszom rajta, bűbájosan dalol
Ez nem csap házi lármát a világért sem kiált
Nincs néki hangja semmi, csak halk melódiák.

II.

Jó barát a hegedű, szeretetre oktat
Sohasem vagy egyedül, ha kezedbe fogtad
Ha öregszik, az se baj, tudod úgys róla
De a nőknél hajjahaj, nem az ám a módja.
És hegedűd, ha megcsalod, csak ül a tokban csendben
Míg feleséged a revansot kiutalja menten.

Szól a nóta...

Kálmán Imre hazai bemutatói:

Tatárjárás	Vígszínház	1908. február 22.
Obsitos	Vígszínház	1910. március 16.
Cigányprímás	Király Színház	1913. január 24.
Kiskirály	Népopera	1914. január 17.
Zsuzsi kisasszony	Vígszínház	1915. február 27.
A csárdáskirálynő	Király Színház	1916. november 3.
A farsang tündére	Király Színház	1919. október 3.
A hollandi menyecske	Király Színház	1921. október 2.
A bajadér	Király Színház	1922. december 10.
Marica grófnő	Király Színház	1924. október 18.
A cirkuszhercegnő	Király Színház	1926. november 24.
A csikágói hercegnő	Király Színház	1928. december 2.
Ördöglovas	Király Színház	1934. április 21.
A montmartrei ibolya	Király Színház	1935. április 12.
Josephine császárnő	Városi Színház	1937. március 26.

